

Hou Alderdomshjem

Indhold

1920 Alderdomshjem i Havnegade	s. 1
1952 Hou Alderdomshjem, Vestergade	s. 3

1920 Alderdomshjem i Havnegade

Hou by havde været beboet siden midt i 1800-tallet, og der var efterhånden opstået et behov for at skaffe en bolig for byens ældste. Sognerådet for Gosmer-Halling kommune besluttede at etablere et alderdomshjem, og i 1919 købtes et hus på Havnegade 26 til formålet. Prisen var 9.000 kr. alt inklusive. Huset havde et etageareal på ca. 160 m², og det skulle ombygges til sit nye formål, hvilket kostede 247 kr. Desuden købtes inventar for 712 kr.

Huset var bygget i 1900 – 1901 og opført i 2 etager. Det var oprindeligt bygget af skibsbygger Anton August Andersen, som senere startede bådebyggeriet på Østergade (senere Østerallé, læs mere herom i "1906 Bådebyggeri på Østergade"). I 1914 overtog Niels Peter Leth huset. Han døde året efter, og hans enke Ane Kirstine blev boende der til sin død i 1919, hvorefter arvingerne solgt huset til Gosmer-Halling kommune. (Læs mere om familien Leth i Hou Historier 2021)

Havnegade 26 o. 1952. Foto William Rathlou

Den 1. april 1920 stod hjemmet klar til at modtage de 8 – 9 pensionærer, der var plads til. Allerede første dag flyttede 6 mænd ind på hver sit værelse. Mændene var selvhjulpne, og der var kun ansat en økonoma til madlavning og en stuepige til køkken- og rengøringshjælp. Både økonoma og stuepige boede i huset, så hjælp kunne tilkaldes om natten, hvis nødvendigt.

Allerede i sommeren 1920 erkendte sognerådet, som havde ansvaret for hjemmet, at der var brug for et tørveskur til opbevaring af brændsel for vinteren. Der blev muret et udhus, bygget for i alt 1.487 kr.

De sanitære forhold var ikke gode nok, så der blev ansøgt om installation af et vandskyllet toilet. Dette medførte en protest fra nogle beboere i Havnegade, som mente, at noget sådan ville skade kloaknettet. Sognerådet tog ikke hensyn til protesten, og der foreligger ikke oplysning om, at kloaknettet led overlast.

I 1921 havde en pensionist 70 – 80 kr. om måneden i aldersrente, som var forløberen for folkepension. Den årlige betaling for ophold på hjemmet var 730 kr. eller ca. 61 kr. pr måned. Beboerne fik 24 kr. i lommepenge af kommunen. Kæmneren kom hver måned med pengene og havde samtidig tilsyn med hjemmets økonomi og skulle sørge for at regninger blev betalt.

Alderdomshjemmet havde stor søgning, men blev nedslidt med årene. I 1941 står i socialprotokollen, at udvalget henstiller til sognerådet at undersøge muligheden for udvidelse af hjemmet. Århus Amt havde i de kommende år også øje på de utilstrækkelige forhold på hjemmet og gav sognerådet frist til 1. april 1946 til at forbedre forholdene. Der blev nedsat et kommunalt udvalg, som arbejdede hurtigt, og allerede i juni samme år erhvervedes grunden på Vestergade 35, hvor et nyt plejehjem senere opførtes.

I 1949 var der kun 2 beboere på plejehjemmet, og da der skulle ansættes en ny økonom, ansøgte sognerådet om tilladelse til at nedlægge stedet for at sælge bygningen og lade salgssummen indgå i økonomien for det nye plejehjem. Tilladelsen blev givet på betingelse af, at kommunen ville drage omsorg for forsvarlig pleje af de ældre personer, som ikke kunne klare sig selv.

Huset blev solgt til privatbolig. I nogle år var der lægepraksis i huset. I 1967 etablerede Bertha Mikkelsen byens første børnehave og drev denne som privat pasningstilbud til 1980. Huset har siden været privatbolig.

Havnegade 26, o. 1954, foto: William Holstein-Rathlou.

Personerne er forhenværende Stationsforstander Mikkelsen med frue og datteren Isa.

1952 Hou Alderdomshjem

Da det nyvalgte sogneråd trådte til i 1950, var der en byggefond på 76.327,17 kr. Derfor blev der taget kontakt til arkitekt Ali Rasmussen. Socialudvalget, kærneren og kommuneingeniøren tog på studietur til Brabrand for at se, hvad der krævedes af et tidssvarende alderdomshjem. I februar 1951 var man nået så langt med planerne, at der kunne afholdes licitation, så byggeriet kunne gå i gang. Kort efter blev stillingen som økonoma opslået, og Ingrid Jacobsen blev ansat med virkning fra den 1. november.

Beboere foran "Hjemmet", ca. 1954.

Den 9. februar 1952 blev "De gamles Hjem" i Hou indviet. "Hjemmet", som det siden blev kaldt, havde plads til 16 beboere, der hver fik eget værelse på ca. 8 m². På værelserne var der to stikkontakter, hvilken luksus! Men håndvaske blev anset for uhygiejniske, idet embedslægen mente, at de mandlige beboere måske kunne finde på at benytte dem som urinaler.

I værelsesfløjen var der desuden toiletter for hhv. kvinder og mænd, et fælles baderum, en lille opholdsstue samt lejlighed til økonomaen og 2 pigeværelser. I den anden fløj var der køkken og spisestue. Her blev der tillige plads til et sognerådslokale og kontor og arkiv til kærneren.

”Hjemmet” i Hou blev vist frem som et mønstereksempel for gæster fra både ind- og udland. Men udviklingen i det omgivende samfund gjorde, at det topmoderne alderdomshjem snart skulle blive håbløst utidssvarende.

I 1968 blev Tony Magnussen ansat som leder. Han lagde ud med en kritik af forholdene, som han ikke ville byde hverken sine forældre eller sig selv at bo i: Små, usle værelser med tørkloset. Nogle år og en kommunesammenlægning senere kom der gang i ombygning og udvidelse af ”Hjemmet”.

I 1975 blev der lavet lidt forbedringer i den eksisterende bygning og bygget en ny fløj, så ”Hjemmet” nu havde plads til 30 beboere.

”Hjemmet” efter tilbygningen i 1975

1984 var det galt med køkkenet, Levnedsmiddelkontrollen og Arbejdstilsynet havde vendt tommelen nedad. Der blev bygget om og udvidet i køkken og spisestue, og det gamle kæmnerkontor blev til opholdsstue. Samme år blev der bygget tre beskyttede boliger. Men Magnussen så stadig et behov for forbedringer.

Den 24. maj 1991 Blev "Hou Ældrecenter" indviet. Der blev i samarbejde med AAB og Odder Kommune bygget 15 nye ældreboliger. De 16 værelser fra 1952 blev nedlagt, mens fløjen fra 1975 blev ombygget til plejeboliger. Bestyrerboligen blev ombygget og kom til at rumme ergo- og fysioterapi, sygeplejerske og frisør. I kælderen blev der indrettet mødelokale.

AAB's afdeling med ældreboliger fra 1991

Fysioterapien.2002

Navneforandringen i 1991 markerede, at "Hjemmet" varetog opgaver for ældre i hele oplandet: Det havde ansvar for hjemme-sygeplejersken og den kommunale hjemmehjælp. Det gav mulighed for ældre medborgere i området at spise på "Hjemmet" eller få varm mad leveret, ligesom de kunne benytte faciliteterne i fysioterapi og mødelokale. Hjemmet havde således en meget alsidig personalegruppe, der kunne varetage stort set alle opgaver.

Magnussen gik af i 1995 og blev efterfulgt af Sami Hadad. Hadad blev kun få år i stillingen, men han fik ret snart ansat en assisterende leder, nemlig Bente Markfoged, som senere overtog hvervet som leder. Så skete der det, som tidligere var sket: Værelserne var for små, personalets arbejdsforhold var dårlige, og de fysiske rammer på "Hjemmet" var i det hele taget utidssvarende. Og samtidig vandt tanken om centralisering frem med deraf følgende effektivisering og økonomisk rentabilitet – håbede kommunalbestyrelsen. Byrådet tænkte tanker om den fremtidige plejehjemsstruktur.

Hygge i spisestuen ---

--- og på terrassen. 2002

Hjemmene i Gylling og Ørting var heller ikke noget at skrive hjem om. Efterhånden som lederne dér gik af, blev stillingerne ikke genopslået, og Bente Markfoged blev

konstitueret som leder også disse steder. Samtidig blev terapien, hjemmeplejen, hjemmesygeplejen og andre lignende faggrupper samlet i selvstændige enheder og fjernet fra "Hjemmet". Ligeledes blev køkkenet lukket, og maden kom fra et centralt køkken i Odder. Det kunne godt gøre det sværere at løse problemer spontant, når de relevante faggrupper eller fødevarer ikke var i huset, men med lidt tilpasning af systemerne kom det dog til at glide nogenlunde smertefrit.

Beslutningen om at lukke de små plejehjem og flytte alle pladserne til Odder afstedkom naturligvis protester: Hvorfor lige til Odder, og hvorfor alle pladserne? Kommunen havde ellers købt jord ved "Hjemmet" i Hou, så der kunne udvides eller bygges helt nyt. Og hvad skulle der blive af de lokale fællesskaber mellem beboerne og deres venner og familie i Hou og omegn? Hvad skulle der blive af Støtteforeningen, Pensionistforeningen, Tirsdagsklubben og de andre aktiviteter, der havde nydt godt af samarbejdet med "Hjemmet"?

Flytningen i 1949-52 fra Alderdomshjemmet i Havnegade til "De gamles Hjem" på Vestergade havde ikke været så omfattende. De 2 beboere, der var tilbage i Havnegade, blev måske ekspederet til et alderdomshjem i en nabokommune. Men flytningen i 2009 indbefattede 12 beboere, der i princippet boede i egne lejeboliger. Og de kunne ikke uden videre tvangsflyttes. Der skulle indhentes accept fra hver enkelt. Flytningen blev gjort lettere, idet Odder Kommune påtog sig at betale indskud for de nye boliger og andre omkostninger vedrørende flytningen. Efter omfattende planlægning og mødeaktivitet med beboere, pårørende og personale blev det sådan, at hele personalegruppen valgte at arbejde i det samme hus i det nye plejehjem på Bronzealdervej, og så valgte beboerne også det hus. På den måde følte flytningen ikke så overvældende, og man kunne bringe den gode stemning fra Hou med sig.

Udflytning fra Hou

Det blev besluttet at alle skulle flytte ind på det nye plejehjem samme dag, også dem fra Gylling, Ørting og Ålykkecenteret i Odder, 60 i alt. Det blev den 10. januar 2009. På "Hjemmet" i Hou var der en lille sammenkomst for beboere, pårørende og personale, inden flyttelæssene drog af mod Bronzealdervej, hvor de mødte alle flyttelæssene fra Gylling, Hundslund og Ålykkecenteret. Selvom det var med vemod, man flyttede fra de gamle "hjem", så blev det også en festlig dag for alle de implicerede.

Afskedsmiddagen. 10. januar 2009

Hou Ældrecenter er lukket, står der på skiltet på døren

Støtteforeningen havde siden starten omkring år 2000 været meget aktiv med at stå for diverse arrangementer på "Hjemmet", men den nedlagde sig selv samtidig med, at "Hjemmet" lukkede. Som en sidste gestus samlede foreningen penge sammen til at købe "An2nie" som erstatning for "Antonie", der var gammel og udslidt. "Antonie" var en handicapbus, som i 1994 blev skænket af Antonie Laustsen.

“Antonie” skimtes i baggrunden. 2002

Antonie Laustsen havde kun boet på “Hjemmet” et par måneder, men hun var åbenbart faldet godt til. Hun hævede sine sparepenge og betalte 239.000 kr. for bussen, så beboerne kunne komme lidt ud og opleve noget andet. Antonie kom ud at tjene som ni-årig. Lige siden havde hun hver måned sat en del af sin løn i banken. Hun havde de sidste 58 år været husbestyrerinde hos en mand i Saksild, og da han døde, kom hun på “Hjemmet” i Hou i 1994. Hun var da 86 år gammel.

Bygningen lå tom hen i et par år. Men da handelen med Arbejdernes Andels Boligforening faldt på plads o. 2010, blev nogle af de ældste dele af den revet ned, og der blev bygget “Højhuse” ved siden af den bevarede del. Hele komplekset rummer nu omkring 50 lejligheder.

2011

Kilder:

- Bente Markfoged, Hanne Hansen og Birger Laursen: Fra Alderdomshjem til Ældrecenter. Ældreplejens rammer og historie i Hou 1919-2002. (Hou. 2002)
- Samtale med Bente Markfoged, februar 2018-03-18

Fotos:

- William Rathlou
- Bente Schou
- Bente Markfoged
- Gert Chrillesen

Skrevet af Grete Kristensen 2017 (første del) og Karen Rasmussen 2018 (anden del)